

Būvniecības valsts kontroles birojs

Energoefektivitātes likuma prasības komersantiem. Izaicinājumi un iespējas

05.05.2021.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

SEMINĀRA PROGRAMMA

- **Energoefektivitāte – izaicinājumi un iespējas.** BVKB, Energoresursu kontroles departamenta vadītāja Aija Timofejeva;
- **Energoefektivitātes likuma prasības un pienākumi komersantiem.** BVKB, Energoefektivitātes kontroles nodaļas vadītāja Vera Suzdaļenko;
- **Energoefektivitātes uzlabošanas potenciāla analīze uzņēmumos.** Uzņēmumu energoauditoru pārstāvis Dr.sc.ing. Agris Kamenders.
- **ISO 50001 energopārvaldības sistēmas finanšu ieguvumi.** Latvijas Kvalitātes biedrības valdes priekšsēdētājs Mikus Zelmenis;
- **Uzņēmējiem/valsts un ES atbalsts energoefektīviem risinājumiem jeb kā pragmatiski samazināt enerģijas rēķinus.** ALTUM Uzņēmumu energoefektivitātes daļas vadītājs Edgars Kudurs.

Būvniecības valsts kontroles birojs

Energoefektivitāte – izaicinājumi un iespējas

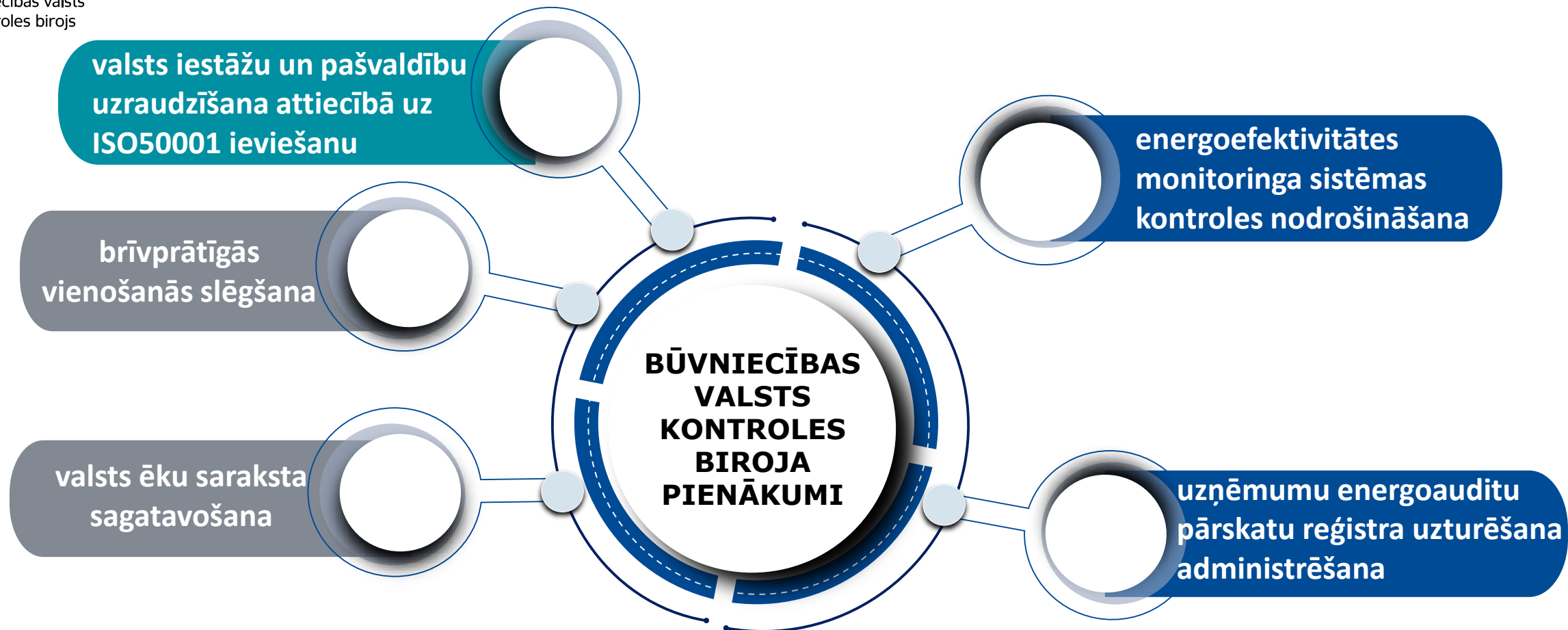
Aija Timofejeva
Energoresursu kontroles departamenta direktore

05.05.2021.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

BIROJA LOMA ENERGOEFEKTIVITĀTES UZRAUDZĪBĀ

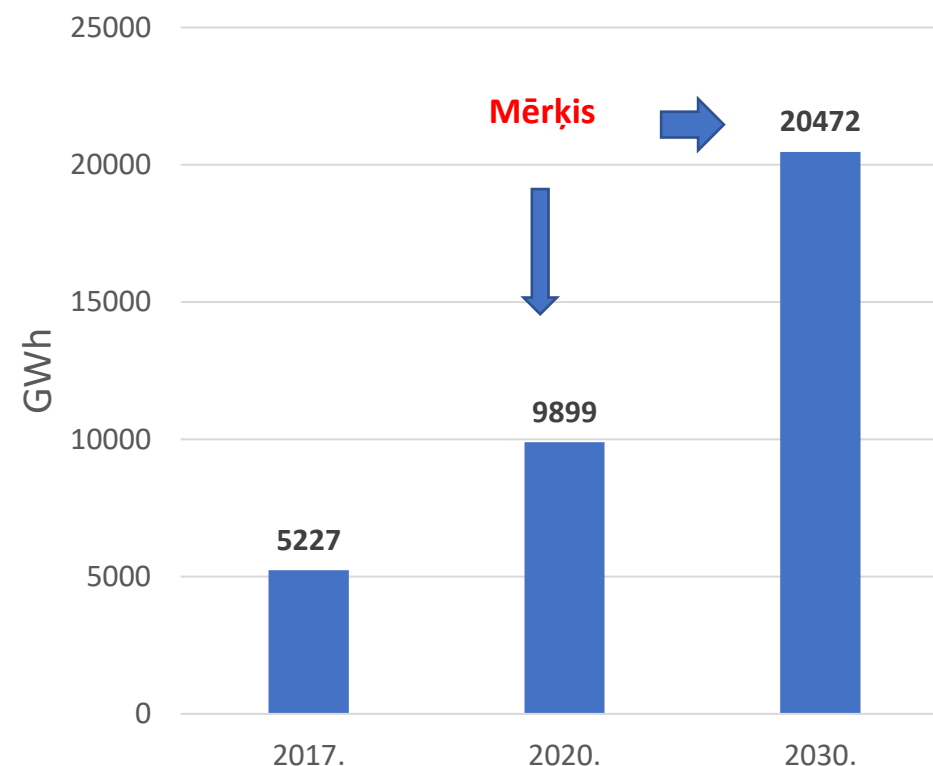
«Energoefektivitātes likuma prasības komersantiem. Izaicinājumi un iespējas»
05.05.2021.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

VALSTS ENERGOEFEKTIVITĀTES MĒRĶIS

- Saskaņā ar **Direktīvu 2012/27/ES** Latvijas indikatīvais energoefektivitātes mērķis, pamatojoties uz primārās enerģijas ietaupījumu 2020. gadā ir 7792 GWh, kam atbilst gala enerģijas patēriņa ietaupījums 5315 GWh apmērā.
- Latvijas noteiktais kumulatīvais enerģijas ietaupījums periodā līdz 2020. gadam ir **9896 GWh**.
- Jaunais Latvijas mērķis **20472 GWh** – kumulatīvais enerģijas ietaupījums līdz 2030. gadam.

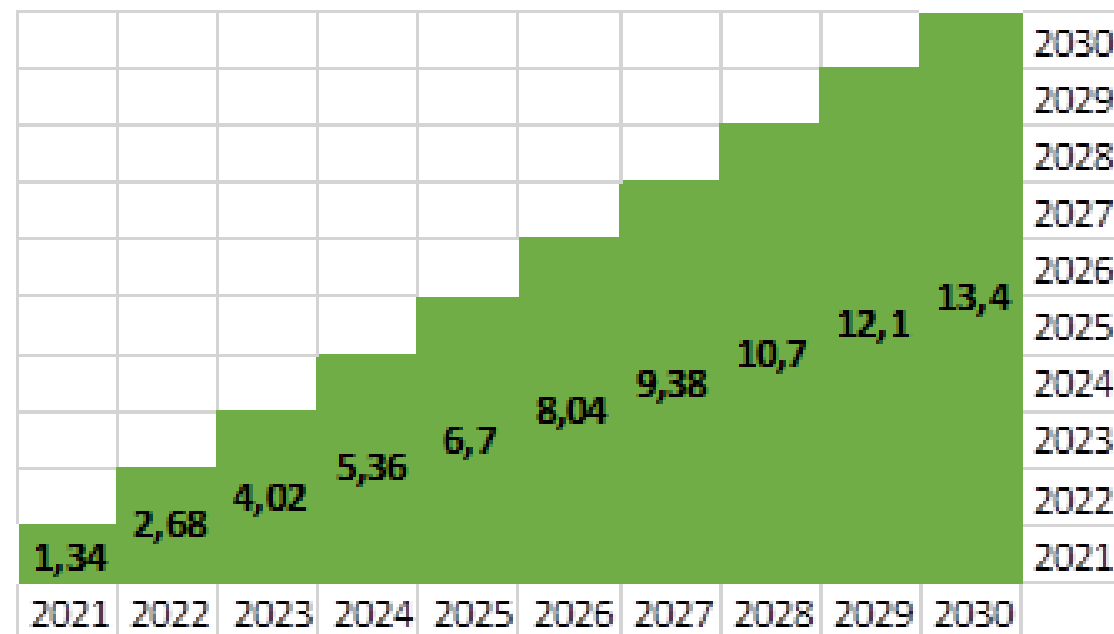

Būvniecības valsts
kontroles birojs

KUMULATĪVS ENERĢIJAS GALAPATĒRIŅA IETAUPĪJUMS

- Katram energoefektivitātes uzlabošanas pasākumam ir savs dzīves cikla ilgums:
 - Ēkas siltināšanai – līdz 20 gadiem;
 - Apgaismojuma maiņa – 7-10 gadi;
 - Informatīvās kampaņas – 1 gads.
- Direktīvā [2012/27/ES](#) ir noteikts, ka Latvijai katru gadu ir jānodrošina jauni ietaupījumi 0,8% apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019.gada 1.janvāra.

Avots: Par Latvijas Nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.-
2030. gadam

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ENERGOEFEKTIVITĀTES MONITORINGS (1)

«Energoefektivitātes likuma prasības komersantiem. Izaicinājumi un iespējas»
05.05.2021.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

NORMATĪVIE AKTI

- Energoefektivitātes likums;
- MK noteikumi Nr. 668 Energoefektivitātes monitoringa un piemērojamā energopārvaldības sistēmas standarta noteikumi;
- MK noteikumi Nr. 202 Noteikumi par energoefektivitātes nodevas apmēru un tās aprēķināšanas, piemērošanas, maksāšanas un kontroles kārtību.

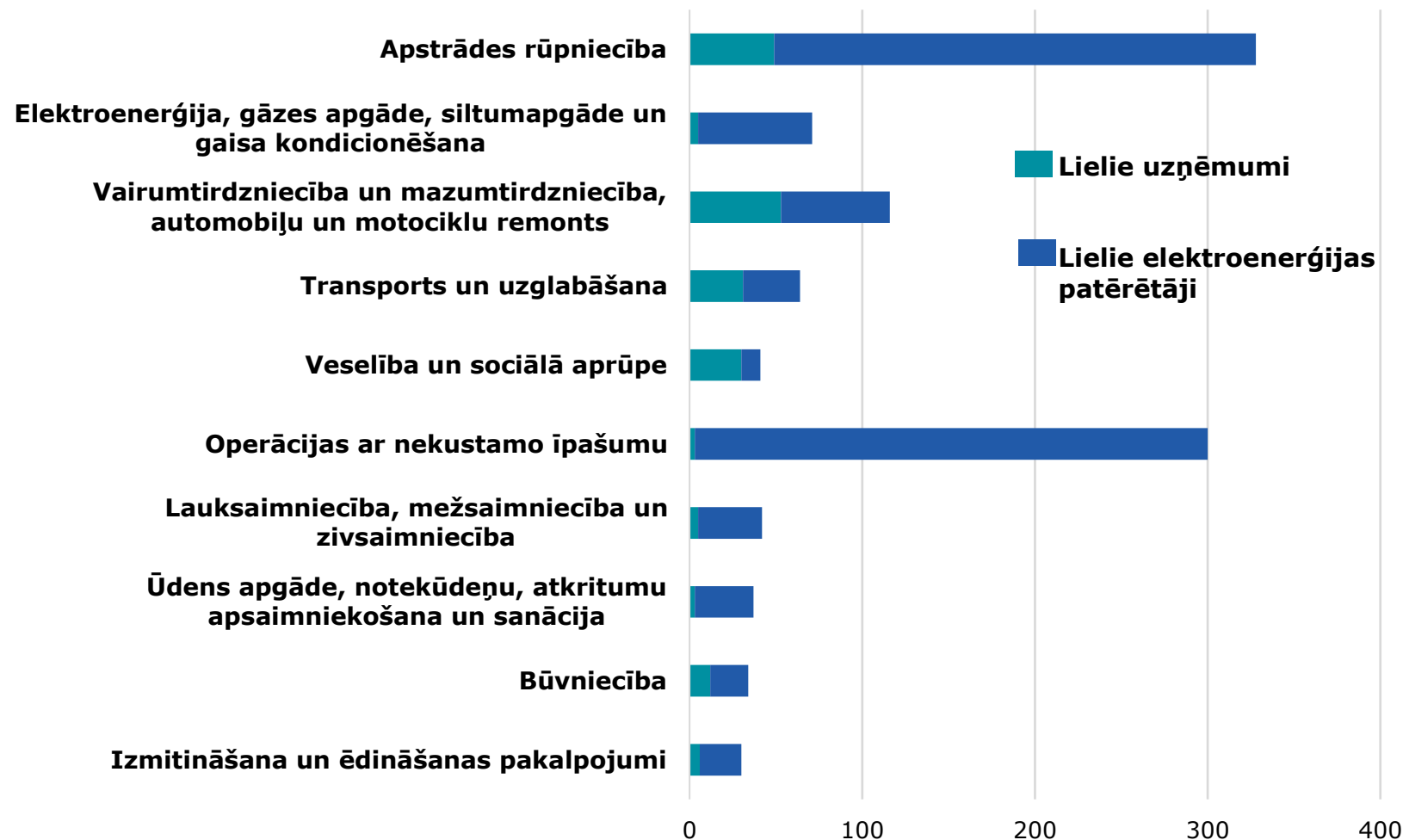
Būvniecības valsts
kontroles birojs

TOP 10 JOMAS

pēc NACE 2. red. 2019

*no tiem:
929 – liellektroenerģijas
patērētāji;
248 – lielle uzņēmumi

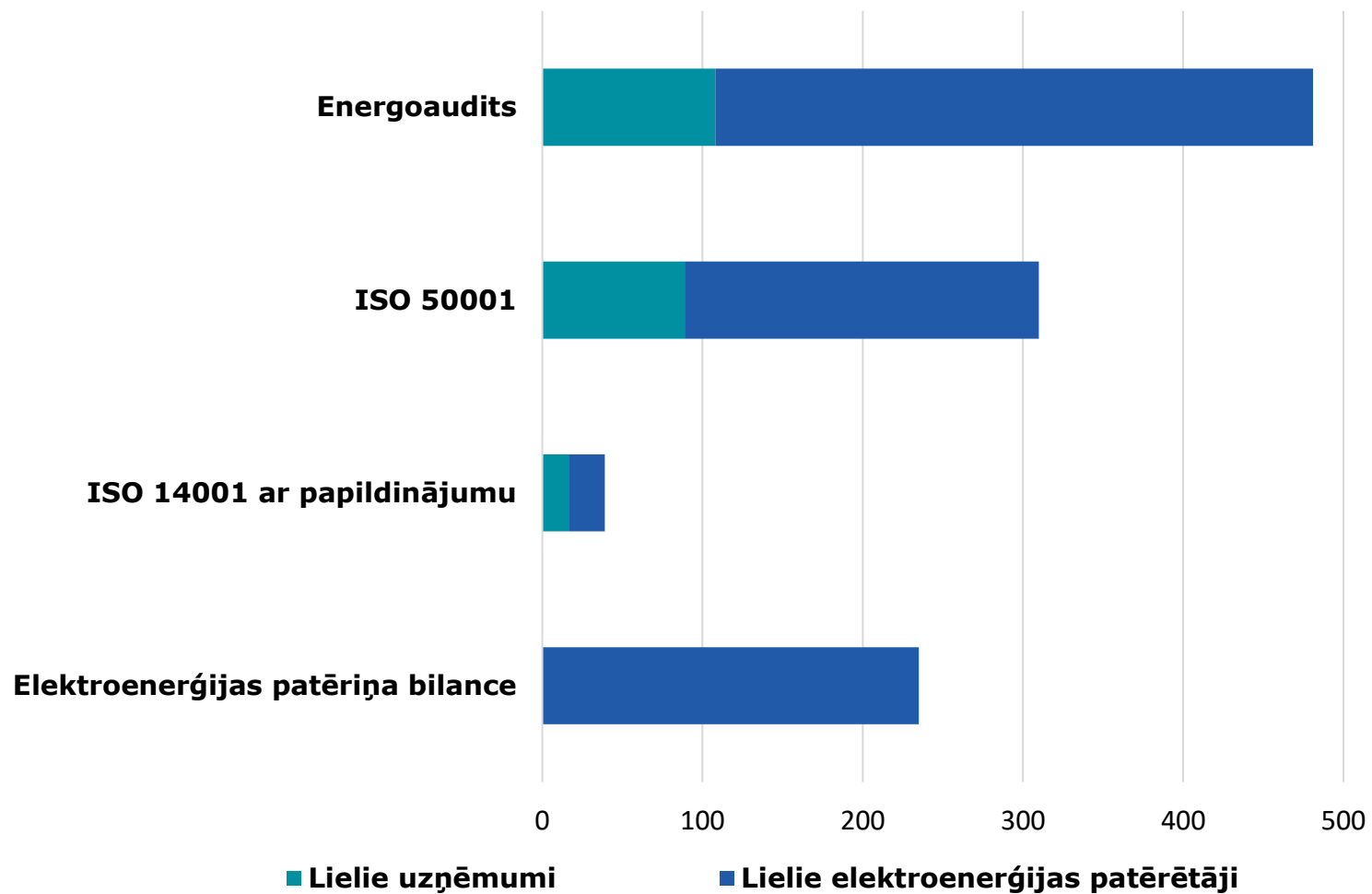

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ENERGOEFEKTIVITĀTES PIENĀKUMU IZPILDE

KOPĒJAIS UZŅĒMUMU SKAITS

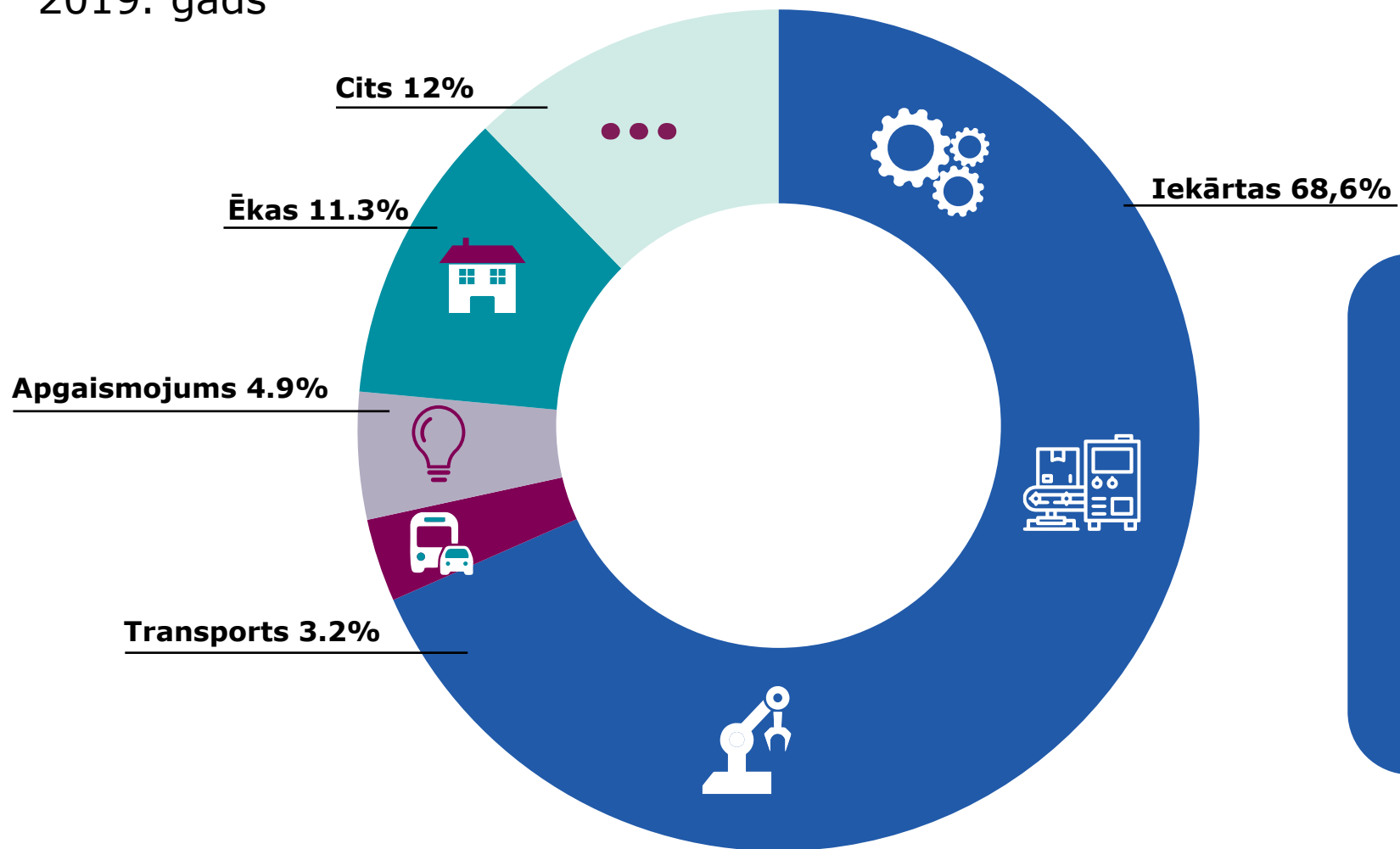

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ENERGOEFEKTIVITĀTES UZLABOŠANAS PASĀKUMI

2019. gads

837.7
GWh

Kumulatīvais
enerģijas
ietaupījums
2016.-2018.

185.6
GWh

Būvniecības valsts kontroles birojs

Energoefektivitātes likuma prasības un pienākumi komersantiem

Vera Suzdaļenko
Energoefektivitātes kontroles nodaļas vadītāja

05.05.2021.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

SATURS

- Lielie uzņēmumi un lielle elektroenerģijas patērētāji – kritēriji un pienākumi;
- Ziņošana par energoaudita veikšanu vai sertificētās energopārvaldības sistēmas ieviešanu – iesniegšanas kārtība un termiņi;
- Ikgadējie ziņojumi par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem;
- Elektroenerģijas patēriņa bilance;
- Sodi par Energoefektivitātes likuma prasību neievērošanu.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

LIELIE UZŅĒMUMI

- **Liels uzņēmums** ir komersants, pie kura
 - nodarbināti vairāk nekā 249 darbinieki vai
 - kura pārskata gada apgrozījums pārsniedz 50 miljonus *euro* un gada bilance kopumā - 43 miljonus *euro*.
- Lielo uzņēmumu (turpmāk – LU) sarakstu izveido Centrālā statistikas pārvalde katru gadu līdz 1. decembrim.
 - Komersants tiek iekļauts LU sarakstā, ja tas **divos pārskata periodos pēc kārtas** atbilst lielā uzņēmuma kritērijiem.
 - LU saraksts ir publicēts BVKB tīmekļa vietnē.
 - Pēdējā publicētajā sarakstā ir apkopoti dati par 2018. un 2019. gadu.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

LIELIE ELEKTROENERĢIJAS PATĒRĒTĀJI

- **Lielsais elektroenerģijas patērētājs** (turpmāk – LEP) ir komersants, kura gada elektroenerģijas patēriņš pārsniedz 500 MWh **divos kalendāra gada pēc kārtas**.
- LEP kritērijs neattiecas uz:
 - sadales sistēmas operatoriem;
 - dzīvojamo namu pārvaldniekiem, kuri ir reģistrēti BIS dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistrā.
- Katru gadu līdz 31. janvārim sadales sistēmas operatori nodrošina BVKB ar to sistēmas lietotāju elektroenerģijas patēriņa datiem, kuru gada elektroenerģijas patēriņš pārsniedz 500 MWh.
- BVKB LEP sarakstu publicē katru gadu līdz 31. martam.
- **SVARĪGI** – LEP statusu komersants iegūst ar brīdi, kad tas ir nopublicēts BVKB publicētajā LEP sarakstā.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

LIELO UZŅĒMUMU un LIELO ELEKTROENERĢIJAS PATĒRĒTĀJU PIENĀKUMI

	LIELIE UZŅĒMUMI	LIELIE ELEKTROENERĢIJAS PATĒRĒTĀJI
PIENĀKUMI	Veikt energoauditu, ieviest sertificēto energopārvaldības sistēmu vai <u>papildināt</u> vides pārvaldības sistēmu	Veikt energoauditu vai ieviest sertificēto energopārvaldības sistēmu
TERMIŅŠ	Gada laikā pēc iekļaušanas sarakstā – līdz 1. decembrim	Gada laikā pēc iekļaušanas sarakstā – līdz 31. martam. Energoauditu – līdz nākamā gada 30. novembrim.
ZIŅOŠANA	Paziņot par energoaudita vai sertificētas energopārvaldības sistēmas vai vides pārvaldības sistēmas ar papildinājumu (tikai LU), iesniedzot BVKB MK noteikumu 668 Nr. <u>5.Pielikumu</u> .	
	Jānorāda <u>vismaz 3</u> energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi.	
	<u>Katru gadu līdz 1. novembrim</u> ziņo par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem saskaņā ar MK noteikumu Nr. 668 <u>2. Pielikumu</u> .	

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ENERGOAUDITS, ISO 50001 un ISO 14001 ar papildinājumu

	LIELIE UZŅĒMUMI	LIELIE ELEKTROENEĢIJAS PATĒRĒTĀJI
ENERGOAUDITS (derīgs 4 gadus)	Tiesīgs veikt uzņēmumu energoauditors. Ja 90% vai vairāk no LU kopējā enerģijas galapatēriņa tiek patērēti ēkās un minētais patēriņš nav saistīts ar ražošanas procesu nodrošināšanu, energoauditu var veikt neatkarīgs eksperts ēku energoefektivitātes jomā.	Uzņēmumu energoauditors; Neatkarīgs eksperts ēku energoefektivitātes jomā.
ISO 50001, ISO 14001 ar papildinājumu (derīgs 3 gadus)	Sertificē akreditētā sertifikācijas institūcija	
SVARĪGI! Veicot energoauditu vai ieviešot sertificētu ISO 50001 vai 14001 ar papildinājumu, jāaptver vismaz 90% no enerģijas galapatēriņa.		

Būvniecības valsts
kontroles birojs

IZŅEMŠANA NO LU, LEP SARAKSTA

- Komersants tiek izņemts no saraksta, ja tas divus gadus pēc kārtas neatbilst LU vai LEP kritērijiem.
- Pienākums ziņot par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem komersantam saglabājas arī tādā gadījumā, ja tas zaudēja LU vai LEP statusu.
 - *Piemēram, LEP tiek izņemts no saraksta 2021. gadā (elektroenerģijas patēriņš bija mazāk par 500 MWh 2019. un 2020. gadā), bet energoaudita derīguma termiņš ir līdz 2023. gadam. Tas nozīmē, ka lkgadējais ziņojums ir jāsniedz BVKB līdz 2024. gada 1. novembrim (atskaitās par 2023. gadu).*

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ELEKTROENERĢIJAS PATĒRIŅA BILANCE

- Gadījumā, ja lielais elektroenerģijas patērētājs patērē mazāk par 500 MWh, katru gadu pirms 1. marta ir iespēja iesniegt BVKB elektroenerģijas patēriņa bilanci, kas parāda katram apakšlietotājam nodotās elektroenerģijas patēriņu un paša uzņēmuma elektroenerģijas patēriņu.
- Balance jāapstiprina uzņēmuma energoauditoram vai neatkarīgajam ekspertam ēku energoefektivitātes jomā.
- Gadījumā, ja balance netiek iesniegta termiņā, tad komersants tiek iekļauts LEP sarakstā, kuram gada laikā būs jāievieš energopārvaldības sistēma vai jāveic energoaudits.
- **Svarīgi!** Ja LEP atbilst arī LU noteiktajiem kritērijiem, tad uz viņu attiecas LU nosacījumi.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ENERGOEFEKTIVITĀTES NODEVA (1)

- Normatīvie akti:
 - Energoefektivitātes likums;
 - Ministru kabineta 2017. gada 11. aprīļa noteikumi Nr.202 “Noteikumi par energoefektivitātes nodevas apmēru un tās aprēķināšanas, piemērošanas, maksāšanas un kontroles kārtību” (turpmāk – Noteikumi Nr.202).
- Ja termiņā netika ieviesta energopārvaldības sistēma vai veikts energoaudits, tad komersantam tiek piemērota energoefektivitātes nodeva.
- Pirms lēmuma par energoefektivitātes nodevas piemērošanas, BVKB nosūta **atgādinājumu** ar lūgumu 20 dienu laikā pēc atgādinājuma saņemšanas sniegt informāciju par energoefektivitātes monitoringu un piemērojamo energopārvaldības sistēmas standartu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpildi.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

ENERGOEFEKTIVITĀTES NODEVA (2)

- Ja pēc atgādinājuma saņemšanas komersants neiesniedz ziņas par Likuma prasību izpildi, tad tam tiek piemērota energoefektivitātes nodeva, kas ir 7% no iepriekšējā gadā patērētās elektroenerģijas izmaksām.
- Minētās izmaksas aprēķina, attiecīgajā gadā patērētās MWh sareizinot ar Eurostat publicēto vidējo elektroenerģijas cenu rūpniecībā Latvijā iepriekšējā gadā (euro/MWh).
- 2020. gada pēc Eurostat datiem vidējā elektroenerģijas cena Latvijā bija **81,30 euro/MWh**.
 - Minimālais energoefektivitātes nodevas apmērs 2021. gadā ir [2845.50 euro](#);
 - 500 MWh x 81.30 eur/MWh x 7%.
- Energoefektivitātes nodevas apmaksas termiņš ir [līdz nākamā gada 1. maijam](#).
- Ja LEP noteiktajā termiņā nav samaksājis energoefektivitātes nodevu, tam tiek aprēķināta nokavējuma nauda saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām", t.i. 0,05 procenti par katru nokavēto dienu no laikā nenomaksātā pamatparāda.
- Ja pēc energoefektivitātes nodevas maksājuma termiņa iestāšanās komersants energoefektivitātes nodevu nav samaksājis, Birojam ir pienākums lēmumu nodot piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam, piedzenot gan pamatparādu, gan nokavējuma procentus.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

SODS LIELAJAM UZŅĒMUMAM PAR LIKUMA PRASĪBU NEIZPILDI

- Ja lielais uzņēmuma nav veicis energoauditu, vai ieviesis sertificētu energopārvaldības sistēmu vai nav papildinājis vides pārvaldības sistēmu termiņā, tad BVKB pieņem lēmumu par pienākumu 6 mēnešu laikā nodrošināt minēto prasību izpildi.
- Ja lielais uzņēmums nebūs izpildījis likuma prasības, tad saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 370.panta pirmo daļu lielajam uzņēmumam tiks piemērota piespiedu nauda.
- Minimālā piespiedu nauda ir 50 *euro*, bet maksimālā piespiedu nauda juridiskai personai 10 000 *euro* (Administratīvā procesa likuma 370.panta trešā daļa).

Būvniecības valsts
kontroles birojs

TERMIŅU PAGARINĀJUMI

- Lai samazinātu Covid-19 izraisītās krīzes finansiālo slogu uzņēmējiem, Ekonomikas ministrija sagatavoja priekšlikumus par Termiņa pagarinājumu Energoefektivitātes likumā noteiktos pienākumu izpildei:
 - līdz 2021. gada 1. jūlijam, ja iepriekšējā energodokumenta derīguma termiņš ir līdz 2020. gada 31. decembrim;
 - un līdz 2021. gada 30. decembrim, ja energodokumenta derīguma termiņš ir no 2021. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. jūnijam.

Būvniecības valsts
kontroles birojs

Paldies par uzmanību!

Kontakti jautājumiem:

Aija.Timofejeva@bvkb.gov.lv

Vera.Suzdalenko@bvkb.gov.lv